

Latweefchu Awises.

Nr. 31. Zettortdeenâ 2trâ Augusta 1834.

Wiffeem par sinnu.

Wiffeem Latweefcheem un zitteem brihw = laudim Kursemme tohp pee gruhtas strahpes zaur fcheem raksteem peefohdinahs, lai wairs ne eedrihkstejahs, kâ lihds fchim daschuireisi notizjis, pee tahm peemeldefchanahm eefsch basnizas buhschanahm (prohti kad kristijamus behrnus leef peerakstihst u. t. j. pr.) mahzitajus ar wiltigahm, netaisnahm isteifschanahm pee-wilt; un kad mahzitaji peemeldetaju nepasihst, un no ta praffa, lai winsch no sawas tee-fas sihmi atnesf, ka ta taisniba irr ko winsch isteiz, tad buhs bes kawefchanas tahdu sihmi atnest. Tapatt arri nepasihstameem zilwekeem (kad gribb behrnus likt kristiht) wai-jaga sawu laulafchanas grahmatu parahdiht, ka mahzitajs warr redseht ka tee behrni rik-tigi lauliba dsimmuschi, un mahzitajeem peenahkajs, kad winni to ihsti nesinn, praffiht, lai winneem laulafchanas grahmatu atnesf.

Zelgawas pilli, 24tâ Juli 1834.

Waldischanas = Rahts Diederichs.

(Nr. 5698.)

Waldischanas = Sekretehrs v. Bohlshwing.

Zaunas sinnas.

No Rihgas, 30tâ Juli. Zau pahris deenu, kamehr muhsu pilsehta tibrôs duhmôs ween peld. No Itfchilles leela mescha ugguns isprukke un wehjam lihds dewehs jo tablaki zaur Ulbrohka = (Stubbensee), Stohpina = un Dreilina = mescheem (kas wiffi weens ohtra gallâ) lihds pascheem Bikkereem un Gribfennuischas preedajahm. Waffar pats gubernatera leelskungs laukâ bija, ffahdi ffattihst un paligu ffappeht. 100 semneeki, 200 saldati un leels pulks schandarma = jahtneeku tur puhlejahs un scho paschu brihdi, walbineekeem usffattoht, neaprimmuschi strahda, ugguni dseht. Wehjsch puhfch, paldeews Deewam! nohstuy pilsehtas un jehschu winni deggofchi meschi zittâ weetâ blakku = blakfahm kâ apsehti muischahm, muischelehm un zee-meem, — jo patte Bikkera basniza un ffohla turpatt tanni meschâ gult — tomehr zaur Dee-

wa schehlastibu un walbineeku gabdaschanu ne weena mahja naw noslikfufi, ne weens zilweks ffahdê kluis. — Mums Rihdsineekeem, kam jau tahdai mas pakrehfchta un tibrôs smilfchu tukfnefchôs janosnoht, kad no pilsehtas laukâ eetam, dwaofchu pasmelt, fchis mescha = deggums gauschi fahpigs, jo tannis pohsta smiltis, fur taggad mesch nodedfis (ugguns pee tahda faufuma faknu = faknes aismem un pohsta) eefsch 100 gaddeem tahdi kohki, kâ bijufchi, ne = usaugf.

No wezzu = wezzeem laikeem lihds fcham pascham brihscham Turku = semmê bija fchahds lifkums turrams: kad Turku Keisera jeb Eultana mahfa woi meita tikke isprezzeta, tad tee behrni, furrus winna sawâ lauliba dsemdeja, tikke pehz dsunfchanas noschnaugti. Laikam lifkums tahds neschehligs un breefsmigs bija uszelts, lai tee behrni, kad usaugufchi, nefahf farru

zelt farwâ staryâ dehl Rehnin = krehlla un wal-
dischanas. Schogadd Turku Keisers (winna
wahrds irr Magmut) farwu meitu, Sultana
Sali-ah wahrâ, dewe tam general = leetam-
kungam Mil Pascha par Leelunahti, bet tur-
klast nospreede, tas lihds schim pastahwejis
schnaugschanas likkums effoht no scha azzumir-
kla nozeltis, jo tee warwara = un pagana
(warras darbu = un tumfibaš-) laiki Turku-
semme beiguschees. — Tâ, redsams, wissur,
jo deenas, jo wairak, fahf gaisna spihdeht un
naw welti zerrejams, wissa pasfaule wehl kahdu
reissi to gaischu deenu skaidras, tizzigas atsihscha-
nas Deewa un winna likkumu fadsihwohs.

Us Kreewa = un Turku = semmes rohbescheem
diwas walstibas gult, kurrus Moldawiu un
Wallakiu fauz. Schohs abbus semmes = streh-
kus Kreewa Keisers pehdigâ karrâ Turkam no-
nehme ar to noderreschanu, schinnis walstibas
likkumus pehz kristitu tauschu un Ciropëeru wih-
ses eewest un tad, kad tas appaksch Kreewa wal-
dischanas notizzis, Turkam ardoht atpakka.
Schogadd tas notikke. Tur bija lihds 100,000
fainneeziabas tahdu nabbagu tauschu, kas, kâ
wehrgi kungeem peederreja, un „skutelniki
jeb pofchlufchniki“ tappe dehveti. Tee wiffi
brihwibu dabbuja un ihpachi winnu labbad
eezelti likkumi nosakka, zik un nepawissam wairak
winneem par farwu semmes = wehrtibu jaklausa.

Lihds 4ta Juli bija Kronstattes, Rehweles,
Pehrnowas, Rihgas un Leepajas ohstos kohpâ
1629 fuggi eenahfuschchi un 1123 isgahjuschchi.

Nirnbergas pilsehtâ Wahzsemme wal-
dineeki likkumu dewuschchi, kas aisleeds, aplan
lohpus mohzibt. Polizeies = teefa katram, kas
prett scho likkumu grehkodams atrasts taps, strah-
pi usliks.

Calenderu = semme, Broknoscheires walsti
nesenn nomirre rentineeks, Jan Dawis wahr-
dâ, 100 gaddus wezs. Pawaddija winnu us
kapsehtu behrni un behrnu = behrni, kohpâ 191
dwehseles. Jo winna 5 dehleem un 3 meitahm,

kohpâ 45, bet scheem atkal no saweem 134 behr-
neem jau 4 behrnu = behrni bija.

A. R.

Putni
jeb spahrnoti schihwoti.

(Stattees Nr. 30.)

Dascham no juns, mihli Latweeschi, since-
kli nahks, par to, kâ par tahdu masu leetu, kâ
scheitan putna kahja, tiffdauds un plaschi stah-
stihfs tohp; bet juhs pehzak atraddiseet, tas
teem, kas pateesigu un pufsmehr pilnigu
sinu no schahm leetahm kahro, gauschi waija-
dsigs bijis, jo wehlaki, kad no katra putna se-
wischi runnaschu, tiffai ihfi warru fazzibt:
tam putnam irr, woi gaitu = kahjas, woi peldu-
woi pufspeldu =, jeb woi grohspirkstelu =, woi
arri kautkahdas zittas, jau juns pehz mannas
isfkaidroschanas pasihstamas kahjas, un juhs
tuhdalin saprattiseet, kahda ta kahja irr, no
ka es rumaju. Zaur tahdu pilnigu apraksti-
schanu zilweks warr dabbuht sapraschanu no da-
schahm leetahm, kurras farwâ muhschâ naw skat-
tijis, bet winsch winnas gandrihs tif labbi pasihst,
ka buhtu tahs ar sawahm azzim redsejis. Ta-
dehl nedrihnejeetees, draugi, ka scheitan no da-
schus buhschanas un leetas, kurra juns masa
un pawissam newehrtiga leekahs, plaschaki teek
runnahts, nefa juns pirmâ azzumirkli patihf;
bet, jo wairak juhfu galwas tiks gaisno-
tas, jo wairak juhfu prahts tiks zillahts
un muddinahts, us Deewa radditahm lee-
tahm ar skaidrahm azzim un pateizigu
siridi skattitees, jo pilnigaki arri juhfu pa-
tisfchana wairosees, ir tad, kad no wifs-
masakas sables, jeb no wifsneglihtaka
fukkaina kahda taifna un derriga sinna
taptu dohta. Klausajtees tad jelle neapnikku-
schi tablak!

Un us to zerredams, ka juhs scho mannu
luhgschanu mihligi peepildiseet, atkal jo tablaki
gribbu teikt, zik no putneem sinu, un zik juhs
schinni laika no tahdas sinnas warrat saprast.

Dauds putni pahrmij fawu dsihwofcha-
nas=weetu, prohti, wiini, kad weenâ weetâ
irr dsihwojuschi, perrejuschî un behrnus audsina-
juschi, atkal falassahs eefsch leelakeem pulkeem,
un aiseet us zittu weetu.

Teë, kas tiffai kahdu pahru juhdsu no pirne-
jas weetas aissfreen, jaunâ dsihwoflê paluste-
jahs un barrojahs un atkal drihs atpakkat nahf,
ir fauzami pufe=strehkeli.

Zitti tahdi, neg nolifteem sinnameem laifeem,
bet kâ pascheem prahtâ nahf un webdahs, aiseet
tahlu par pasauli. Schohs warr kleijoneem
palaimnaht. Tahdi kleijoni irr muhsu zah tu-
wannagi (Falco palumbarius). — Pruhshôhs
Landsbergas pilsehtâ lungs, Ribbentrop
wahrdâ bija zahla=wannagu audsejis un to fawâ
dahrsâ walligu, kohka gluddenu fluggiti, fur
pilshehtas wahrds un gadda=skaitlis wirfû rak-
stihst, tam ar drahti ap faklu apsehjis, tur-
reja. Us reisi, 1823schâ gaddâ putns pasudde.
Bet 1825tâ gaddâ noschahwe Enlenderis,
Maddoks wahrdâ, pasauli apstaigadams,
Abstias pasaules dalkâ, Siriëru semmê to pa-
schu wannagu, kam wehl tas fluggitis ar teem-
tahdeem raksteem ap fakla bija.

Bet tohs putnus, kurri, kâ besdeligas,
stahrki un dschrwes ruddeni leelu zellu
aisstaiga, pahri par juhru un pahri par leelu
dalku semmes-lohdes, bet ohtrâ pawaffarâ at-
kal atnahf atpakkat, mehsh gribbam par streh-
keleem dehweht.

Ne weenam putnam sohbi radditi. Wis-
seem sawa barriba, woi ar knahpu jafakohsch,
woi dsihwa janorij. Teem, kas dsihwu (nesa-
kohstu) labbibu un zittus graudus ehd, tahs
barroklu eefschas zittadas taifitas, ka teem,
kas woi fakohstus graudus, woi gallu, woi
siwis, woi wardes un tschuhffas ehd.

Kad putnis tiffai no nesafoksteem grau-
deem dsihwo, tad barriba papreefsch tanni
preefschmahgâ teef eemehrjeta un no turrenes
tanni ihstena mahgâ ee=eet, kas gauschi siipra;
un tas jau redsehts, ka no gaita, kas jaunû pim-

beri norijis, pimberis gluschi pliks un notrihts
isnahze; gaita mahgâ teef weffeli reeksti tif
fnalki, kâ putraini famalki. — Dauds putni
norij pehz labbakas un weffeligakas samalschanas
fawa barrokla arri masus amentinus, un man
pascham mednis, kam grante istabâ trubke,
nosprahge, lohgu puschu knahpis un leelus stikla
gabbalus norijis.

Wannagi, puhzes, ledd'putnini un
daschi zitti, kas gallu ehd, norij schihwotus
1) ar wisseem fauleem, spalwas, 2) willas,
affakahm un spalwahm, 3) un to, ko newarr
eefsch mahgas fasmalzinahst atkal iswemin kâ
appakas lohdes sawihkstitus laukâ. Schahs
lohdes irr tas putnu=woilaks, jeb tas putnu-
wemmuns, ko daschkahrt pa mescheem, arri
upp= un esarmallôs atrohd.

Spahrnoteem schihwoteem naw wiss tahdas
(ahrigas) aufis kâ lohpeem un swehreem. Teem
tiffai aufs=weetâ zauruns, wissapkhart fnalku,
masu un zeeschi sinukku spalwinu apstahdihts.

Dascheem putneem, kâ sittineem jeb pah-
pineem, wahrnahm, straddeem un schag-
gatahm warr peemahzihst mehdischanu, kas
gandrihs ka weens jeb ohrs wahrds no zilweka
muttes skann.

Waifschlu=laifs putneem wissuwairak pa-
waffarâ, bet daschi, kâ tas frustknahpis (grei-
fais swahpulis, schtihbschnukka) fa=eetahs
wissaukstakâ seemas=laikâ, ap un pehz pascheem
seemas=fwehtkeem.

Daschi weenumehr turrahs pa pahreem koh-
pâ, weens tehwinisch un weena mahrite, kâ tee
balloshi (gandrihs us zilwezistku laulibas wihsî);
daschi atkal dsihwo kohpuhophahm, weens teh-
winisch pee dauds mahritehm, kâ wistas.

Kad mahritei laifs, ohlas deht, tad pehrkli
taifa. Ta weena weeniga dsigguse netaifa
few patte pehrkli, bet dehj zitta putna pehr-
kli. Kur weena mahrite un weens tehwinisch
weenumehr weenâ kohpâ dsihwo, tur tehwinisch
palihds pehrkli taifihst, perrecht un behrnus bar-
roht; bet tur, fur weenam tehwinam dauds mah-

sites irr, tur winsch ne pawissam ne palihds
mahtitei.

(Turpmak tas beigums.)

M i h k l a s.

I.

Kad tu gribbi fargatees preeksch breefmahm
pee wehtraina laika un wehja un tumfchuma,
tad nemm mannu namminu lihds, kas tew pa-
klaufigs, un kad tu gribbi, arr ar tewim lihds
eet. —

2.

Manni tu nekad ne effi dsirdejis un redsejis;
tatschu tappe no mannis ta pafaule taifita, un
wis, fo tu tur eekschâ dsirdi un redsi. —

* * *

Mihklas usminneschana Nr. 26.

Sahbafu pahris.

— c 3.

Smeeklu jautaschanas un mihklas.

11) Kahds semneeks gabje us lauku, fehje
sirnus un fazzija: kad nahks tad nenahks; kad
nenahks, tad nahks. Ka tas bij?

12) Kas kaunahs, kad nomirris?

13) Kurrkam lohpan kauli ahrypuffe un gatta
eekschan?

14) Kad ta labbaka gullefchana us spilwe-
neem?

Teefas fluddinafchana.

Peht Luffumes aprinka teefas pawehleschanas tohp
no Jrmlaues pagasta teefas fluddinachts, ka tas zit-
fahrfigs Degables muishas fainneeks Bajahru In-
drikis, par atlihdsinafchana weena parrada no 18 rub.
40 kap. subd. preeksch to Behrs un Zihpels muishas
kalpu Purwainu Anfi, pee schihd teefas uhtropê us
deenestu isfohlishts tapê, un tas termihns us 13to Au-
gusta 1834 nolikts irr.

Grendches Jrmlaues pagasta teefa 2tra Juli 1834. I
(L. S.) ††† Partohm Jannis, pagasta wez-
zakais.

(Nr. 113.) Kollegies Registrators E. Schwalb,
pagasta teefas srihweris.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Mihgê tanni 23schâ Juli 1834.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 57½ kap. papihru naudas gelbeja	1	—	I pohds kannepu . . . tappe maksahts ar	—	70
5 — papihru naudas . . . —	1	38	I — linnu labbakas surtes — —	2	50
I jauns dahlderis . . . —	1	32	I — — fliktakas surtes — —	2	30
I puhrs rudsu . . . tappe maksahts ar	1	35	I — tabaka . . . — —	1	—
I — kweeschu . . . — —	1	80	I — dselses . . . — —	—	65
I — meeschu . . . — —	1	—	I — sweesta . . . — —	2	—
I — meeschu = putrainu — —	1	50	I muzza filku, preeschu muzza — —	5	75
I — ausu . . . — —	—	70	I — — wihschnu muzza — —	6	—
I — kweeschu = miltu — —	3	—	I — farkanas fahls . . . — —	6	—
I — bihdeletu rudsu = miltu — —	2	—	I — rupjas leddainas fahls — —	5	—
I — rupju rudsu = miltu — —	1	40	I — rupjas baltas fahls — —	4	—
I — sirnu . . . — —	1	40	I — smalkas fahls . . . — —	3	90
I — linnu = sehklas . . . — —	2	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weena maksâ.		
I — kannepu = sehklas . . . — —	1	50			
I — kimmenu . . . — —	5	—			

B r i h w d r i k k e h t.

No juhremallas-gubernementu augstas waldischanas pusses: Hofraht von Braunfchweig, graham, pahrluhfotais.

No. 402.